

1 חוק להסדר התדיינות בסכסוכי משפחה, התשע"ה-2014

1. מטרת החוק

מטרתו של חוק זה לסייע לבני זוג ולהורים וילדיהם ליישב סכסוך משפחתי ביניהם בהסכמה ובדרכי שלום, ולצמצם את הצורך בקיום התדיינות משפטית, מתוך התחשבות במכלול ההיבטים הנוגעים לסכסוך ובטובתם של כל ילדה וילד.

2. הגדרות

(תיקון התש"ף)

בחוק זה -

"בית דין דתי" - בית דין רבני, בית דין שרעי, בית דין דתי דרוזי ובית דין של עדה נוצרית;

"בית משפט" - בית המשפט לענייני משפחה;

"גירושין" - לרבות ביטול נישואין, הכרזה שהנישואין בטלים מעיקרם, ופירוד לפי דין דתי שאינו מאפשר גירושין, וכן התרת נישואין לפי חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים וסמכות בין-לאומית), התשכ"ט-1969;

"חוק בית המשפט לענייני משפחה" - חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995;

"חוק יחידות הסיוע" - חוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), התשע"א-2011;

"יחידת סיוע" - יחידת סיוע לפי חוק בית המשפט לענייני משפחה או יחידת סיוע לפי חוק יחידות הסיוע, לפי העניין;

"ילדה או ילד" - אדם שלא מלאו לו 18 שנים;

"עדה נוצרית" - עדה דתית נוצרית כמשמעותה בסימן 54 לדבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922 עד 1947;

"ערכאה שיפוטית" - בית משפט או בית דין דתי;

"ראש בית הדין הדתי" - כל אחד מאלה, לפי העניין:

(1) לעניין בית דין רבני - נשיא בית הדין הרבני הגדול;

(2) לעניין בית דין דתי דרוזי - ראש בית הדין הדתי הדרוזי לערעורים;

(3) לעניין בית דין שרעי - נשיא בית הדין השרעי לערעורים;

(4) לעניין בית דין של עדה נוצרית - ראש ערכאת הערעור בישראל של אותה עדה נוצרית;

"תובענה" - תביעה, בקשה או הליך אחר שמביא בעל דין לפני ערכאה שיפוטית לפי דין, ובכלל זה בקשה למתן סעד זמני, ולמעט כל אחד מאלה:

(1) בקשה לאישור הסכם;

(2) ערעור ובקשת רשות ערעור;

(3) תובענה לאכיפה ולביצוע של החלטה שיפוטית, לרבות לפי פקודת בזיון בית משפט;

(4) בקשה לאכיפת פסק חוץ לפי חוק אכיפת פסקי חוץ, התשי"ח-1958;

"תובענה בעניין של סכסוך משפחתי" - תובענה בין בני זוג, בין הורים או בין הורים לילדיהם בכל אחד מהעניינים האלה:

(1) ענייני נישואין וגירושין למעט תובענה לגירושין או להתרת נישואין שהוגשה בהסכמת הצדדים;

(2) יחסי ממון בין בני זוג, לרבות תובענה כספית או רכושית הנובעת מהקשר בין בני הזוג ולמעט תובענה

בענייני ירושה;

(3) מזונות או מדור של בן זוג או של ילדה או ילד;

(4) כל עניין הנוגע לילדה או לילד לפי חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, למעט תובענה לפי חוק אמנת האג (החזרת ילדים חטופים), התשנ"א-1991 או בקשה לצו עיכוב יציאה מן הארץ המוגשת בקשר לתובענה כאמור;

(5) אבהות או אמהות לגבי ילדה או ילד למעט תובענה בעניין כאמור שהוגשה בהסכמת הצדדים;

(6) מזונות או מדור של צעיר או צעירה או סכסוך בין הורה או הורים לבתם או בנם הצעירים; לעניין זה, "צעיר" - בגיר שטרם מלאו לו 21 שנים .

3. הגשת בקשה ליישוב סכסוך ופגישות מהו"ת

(תיקון התש"ף)

(א) המבקש להגיש לערכאה שיפוטית תובענה בעניין של סכסוך משפחתי, יגיש תחילה לערכאה השיפוטית בקשה ליישוב סכסוך; הבקשה לא תכלול טענות או עובדות בקשר לסכסוך או בקשר לסמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית.

(ב) (1) הוגשה בקשה ליישוב סכסוך כאמור בסעיף קטן (א) (להלן - בקשה ליישוב סכסוך), יוזמנו הצדדים לבקשה ליחידת הסיוע שליד הערכאה השיפוטית לארבע פגישות מידע, היכרות ותיאום (להלן - פגישת מהו"ת), ודינה של הזמנה לפגישת מהו"ת כדין הזמנה לדיון בבית המשפט; יחידת הסיוע רשאית לקיים מספר קטן יותר של פגישות, בהתאם לשיקול דעתה המקצועי.

(2) הצדדים יתייצבו בעצמם לפגישות המהו"ת, ויחידת הסיוע רשאית להיפגש בנפרד עם כל אחד מהם. הממונה הארצי על יחידות הסיוע יקבע בנוהל אמות מידה, נסיבות ושיקולים לעניין השתתפותם של ילדים בישיבות מהו"ת שבהן מתגבשים הסדרים הנוגעים אליהם ואת דרכי השתתפותם; הנוהל ותיקונו יובאו לידיעת ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

(3) כל פגישות המהו"ת יתקיימו בתוך 45 ימים מיום הגשת הבקשה, ואולם יחידת הסיוע רשאית להאריך את התקופה, פעם אחת, ב-15 ימים בהודעה לערכאה השיפוטית ולצדדים.

(4) עורך דין ביחידת הסיוע שהוא בעל ידע וניסיון מקצועי של חמש שנים לפחות בתחום דיני המשפחה ובעל הכשרה וניסיון בתחום יישוב סכסוכים בהסכמה, ישתתף בפגישות המהו"ת, כולן או חלקן, לפי שיקול דעתה המקצועי של יחידת הסיוע.

(ג) פגישות המהו"ת יכללו -

(1) מתן מידע על ההליכים המשפטיים לעניין סכסוך משפחתי ועל השלכות של גירושין ושל כל עניין אחר בסכסוך משפחתי על הצדדים ועל ילדיהם, ובכלל זה השלכות משפטיות, רגשיות, חברתיות וכלכליות;

(2) מתן מידע לצדדים על הדרכים שיש בהן כדי לסייע להם ליישב את הסכסוך בהסכמה ובדרכי שלום ולהתמודד עם השלכותיו, לרבות ייעוץ, גישור, גירושין בשיתוף פעולה, טיפול משפחתי או זוגי, ועל השירותים הניתנים לשם כך ביחידת הסיוע שליד הערכאה השיפוטית, בקהילה ובמגזר הפרטי; לעניין זה, "גירושין בשיתוף פעולה" - משא ומתן לפירוד בין בני זוג שבו כל אחד מהצדדים מיוצג על ידי עורך דין בשיתוף פעולה עם אנשי מקצוע נוספים אם הדבר נדרש, ובלבד שאותם עורכי דין לא יוכלו לייצג את הצדדים בהליך המשפטי שיתנהל ביניהם, אם המשא ומתן ייכשל;

(3) היכרות עם הצדדים כדי להעריך יחד אתם את צורכיהם ואת רצונותיהם, ולעניין ילדיהם - טובתם, רצונותיהם וזכויותיהם בעניינים הנוגעים אליהם, לסייע להם לבחון דרכים ושירותים שעשויים לתרום ליישוב הסכסוך ביניהם בהסכמה ובדרכי שלום, ולהתמודדות עם השפעות הסכסוך ולתאם עמם תכנית מתאימה להמשך התהליך;

(4) קביעת הסדרים בהסכמה בין הורים לרבות בעניין מזונות, החזקת ילדים, חלוקת זמני שהות בין הורים וכל עניין אחר בעניינו של ילדם או מתן המלצה לצדדים ולגורם שאליו הם יופנו להמשך הליך יישוב הסכסוך, לדאוג לקביעת הסדרים בעניינים אלה בהסכמה.

(ד) בתום פגישת המהו"ת האחרונה תמליץ יחידת הסיוע לצדדים בעניין התאמת הליך יישוב הסכסוך בהסכמה בעניינם; בתום חמישה ימים מיום פגישת המהו"ת האחרונה, יודיע כל אחד מהצדדים ליחידת הסיוע אם הוא מעוניין להמשיך בהליך חלופי ליישוב הסכסוך.

(ה) בתקופה של 60 ימים מיום הגשת בקשה ליישוב סכסוך, ואם התקופה הוארכה כאמור בסעיף קטן (ב)(3) - 75 ימים, או בתקופה קצרה או ארוכה מזו אם החליטה על כך ערכאה שיפוטית לפי סעיף 5(א)(5) (להלן - תקופת עיכוב ההליכים), ובכל תקופה נוספת שהצדדים הסכימו לה בכתב, לא יוכלו הצדדים להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית ולא תדון ערכאה שיפוטית בתובענה בעניין של סכסוך משפחתי בין הצדדים, לרבות בעניין סמכות השיפוט של הערכאה השיפוטית.

(ו) (בוטל).

(ז) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ה), צד לבקשה ליישוב סכסוך רשאי להגיש, בכל עת, לערכאה שיפוטית המוסמכת לכך לפי דין, בקשה לסעד דחוף בעניין שנקבע לפי סעיף 5, לסעד זמני לשמירת המצב הקיים או לעיכוב יציאה מן הארץ.

(2) בקשה לסעד דחוף או זמני תיערך בצורה קצרה ותמציתית ותכלול אך ורק את עיקרי העובדות הדרושות לצורך הדיון בה; הערכאה השיפוטית תדון בסעד הדחוף או הזמני בלבד.

(3) ערכאה שיפוטית לא תיתן צו לסעד דחוף או זמני בעניין שבו ניתן קודם לכן סעד כאמור על ידי ערכאה שיפוטית אחרת ולא תדון בשאלת הסמכות לדון בתובענה.

(4) צו לסעד דחוף או זמני שניתן לפי סעיף קטן זה יעמוד בתוקפו חמישה חודשים מיום מתן הצו, ואם קבעה הערכאה השיפוטית שנתנה את הצו תקופה אחרת - לתקופה שקבעה; ואולם, נתנה הערכאה השיפוטית שנקבעה כמוסמכת לדון בתובענה העיקרית, לאחר שהוגשו כתבי בי-דין לפי סעיף 4, החלטה בעניין הצו, לפני תום התקופה כאמור, יעמוד הצו בתוקף עד למתן ההחלטה.

(ח) אין בדיון בסעד דחוף או זמני או במתן סעד כאמור כדי לקבוע בשאלת הסמכות לדון בתובענה.

(ח1) (1) יחידת הסיוע תדווח לערכאה שיפוטית על התייצבות או אי-התייצבות של הצדדים לפגישות

המהו"ת, והערכאה השיפוטית רשאית להביא בחשבון טענות בדבר התייצבות או אי-התייצבות כאמור.

(2) סבר עובד יחידת הסיוע, בתום פגישת מהו"ת, כי בשל חשש לפגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של ילד לשם מניעת החמרה במצבו הגופני או הנפשי, יש לנקוט אמצעים לשם מניעת פגיעה או החמרה כאמור, ובכלל זה עריכת תסקיר עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955, או מינוי אפטרופוס לדין לקטין לפי חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, התשכ"ב-1962, רשאי הוא להמליץ לערכאה השיפוטית להורות על נקיטת אמצעים כאמור, מיוזמתה בהתאם לסמכותה לפי כל דין, או אם תוגש לה תובענה לפי סעיף 4; ההמלצה תהיה תמציתית ומנומקת ותכלול פרטים על הילד ומשפחתו בהיקף הנדרש לשם מתן ההמלצה, בלבד.

(3) הוראות סעיף קטן זה יחולו על אף הוראות סעיף 5א לחוק בית המשפט לענייני משפחה וסעיף 3 לחוק

יחידות הסיוע.

(ט) הגיעו הצדדים להסדר בהליך ליישוב סכסוך בהסכמה, רשאית ערכאה שיפוטית לתת תוקף של פסק דין להסדר, בעניין שהיא מוסמכת לדון בו.

(י) על אף האמור בסעיף קטן (א), אדם רשאי להגיש תובענה בעניין של סכסוך משפחתי בלא שהגיש תחילה בקשה ליישוב

סכסוך, אם מתקיים אחד מאלה:

- (1) בשנה שקדמה להגשת התובענה כבר הוגשה בקשה ליישוב סכסוך בין אותם צדדים והמבקש להגיש את התובענה הגיע לפגישות המהו"ת, ובלבד שבעת הגשת התובענה חלפו התקופות כאמור בסעיף קטן (ה) ותקופת 15 הימים שבסעיף 4 לעניין הבקשה;
- (2) הוגשה בקשה ליישוב סכסוך בין אותם צדדים לפני יותר משנה, ובעת הגשת התובענה תלויה ועומדת בערכאה שיפוטית תובענה בעניין של סכסוך משפחתי בין הצדדים או שההליכים בתובענה כאמור הסתיימו בשנה שקדמה להגשת התובענה.

4. הגשת תובענה

חלפו התקופות כאמור בסעיף 3(ה), ולא הגיעו הצדדים להסדר מוסכם בהליך ליישוב סכסוך בהסכמה, רשאי הצד שהגיש תחילה את הבקשה ליישוב הסכסוך, להגיש בתוך 15 ימים, תובענה בעניין של סכסוך משפחתי לכל ערכאה שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין; לא הגיש הצד האמור תובענה כאמור או שהגיש תובענה כאמור רק לגבי חלק מהעניינים שבסכסוך המשפחתי, רשאי הצד האחר להגיש לכל ערכאה שיפוטית שלה סמכות לדון בעניין לפי דין, תובענה בעניין של סכסוך משפחתי שלגביו לא הוגשה תובענה כאמור.

4.א. סייג לתחולה

(תיקון התש"ף)

הוראות חוק זה לא יחולו על הליכים אלה:

- (1) הליך שמקום מושבו של צד לו אינו בישראל;
- (2) הליך שהמדינה צד לו, למעט תובענה בעניין אבהות או אימהות לגבי ילדה או ילד, שהוגשה שלא בהסכמת הצדדים;
- (3) הליך לפי חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991;
- (4) הליך לפי חוק מניעת הטרדה מאיימת, התשס"ב-2001.

5. ביצוע ותקנות

(תיקון התש"ף)

(א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו בין השאר בעניינים אלה:

- (1) טופס להגשת בקשה ליישוב סכסוך;
- (2) סוגי הליכים נוספים ליישוב סכסוך בהסכמה, ביחידת הסיוע או מחוצה לה;
- (3) רשימת עניינים שבהם ניתן להגיש בקשה לסעד דחוף לפי סעיף 3(ז), ודרכי הדיון בבקשה לסעד דחוף או זמני לרבות טופס להגשת הבקשה;
- (4) קיצור סדרי הדיון במזונות הזמניים והסדרים זמניים בעניין חלוקת זמני שהות בין הורים, לרבות טופס להגשת הבקשה;
- (5) רשימת העניינים החריגים שבהם רשאית ערכאה שיפוטית שהוגשה לה בקשה ליישוב סכסוך לקצר או להאריך את תקופת עיכוב ההליכים לפי סעיף 3(ה).

(ב) הוראות כאמור בסעיף קטן (א) (1) ו-(3) לעניין בית דין דתי, ייקבעו בהתייעצות עם ראש בית הדין הדתי.

(ג) הוראות כאמור בסעיף קטן (א) (2) עד (5), טעונות אישור של ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

6. שמירת דינים

הוראות חוק זה אין בהן כדי לפגוע בדיני נישואין וגירושין, והן אינן באות להוסיף על סמכויות השיפוט של הערכאות השיפוטיות או לגרוע מהן.

6א. מניין ימים ותקופות

(תיקון התש"ף)

(א) הימים והתקופות המנויים להלן לא יבואו במניין הימים לפי חוק זה:

(1) לעניין בקשות ליישוב סכסוך המוגשות לבתי המשפט לענייני משפחה ובתי הדין הרבניים - שני ימי ראש השנה, יום הכיפורים, התקופה שמיום י"ד בתשרי עד יום כ"ב בתשרי והתקופה שמיום י"ד בניסן עד כ"א בניסן;
(2) לעניין בקשות ליישוב סכסוך המוגשות לבתי הדין השרעיים - ימי חג אלפיטר מהיום הראשון עד היום השלישי בחודש שוואל, וערב החג, וימי חג אלאדחא מהיום העשירי עד היום הארבעה עשר בחודש ד'ו אל-חג'ה, וערב החג.

(ב) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע מועדים ותקופות נוספים על אלה המנויים בסעיף קטן (א), שלא יבואו במניין הימים לפי חוק זה.

(ג) על אף ההוראות לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב), במניין 15 הימים להגשת תובענה בעניין של סכסוך משפחתי כאמור בסעיף 4 יבואו גם המועדים והתקופות לפי אותם סעיפים קטנים, אלא אם כן היום האחרון להגשת התובענה חל במועד או בתקופה כאמור.

7. 2 תחילה ותחולה

(תיקון התשע"ו)

תחילתו של חוק זה ביום י"א בתמוז התשע"ו (17 ביולי 2016) (בחוק זה - יום התחילה), ואולם לגבי בית דין דתי שלא הוקמה לידו יחידת סיוע עד מועד פרסומו של חוק זה, יחולו הוראות חוק זה במועד שיקבע שר המשפטים, בצו, בהתייעצות עם ראש בית הדין הדתי הנוגע בדבר, לאחר שהוקמה לידו יחידת סיוע או אם חלות לגבי הוראות סעיף 8(ג) לחוק יחידות הסיוע.

8. דיווח לכנסת

(תיקון התשע"ו)

אחת לשנה, החל מיולי 2017, ימסרו שר המשפטים ושר הרווחה והשירותים החברתיים, לפי העניין, דיווח לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת כמפורט להלן:

(1) שר המשפטים - על מספר התובענות שהוגשו לפי סעיף 4 בבתי משפט ובבתי דין דתיים;
(2) שר הרווחה והשירותים החברתיים - על מספר הבקשות ליישוב סכסוך ופגישות המהו"ת שהתקיימו ביחידות הסיוע שליד בתי המשפט וליד בתי הדין הדתיים, ומספר הבקשות ליישוב סכסוך שהסתיימו בהסכמה ביחידות הסיוע.

9. תוקף

(תיקון התש"ף)

(בוטל).

ראש הממשלה
וממלא מקום
שר המשפטים

ראובן ריבלין
נשיא המדינה

יולי יואל
אדלשטיין יושב
ראש הכנסת

[1.] ס"ח 2485, התשע"ה (17.12.2014), עמ' 116. הצ"ח - ממשלה 885, התשע"ד, עמ' 908.
תיקונים: ס"ח 2522, התשע"ו (12.1.2016), עמ' 334. הצ"ח - ממשלה 952, התשע"ה, עמ' 1656;
ס"ח 2851, התש"ף (8.9.2020), עמ' 440 (כולל מחיקת המילים "הוראת שעה") משם החוק. הצ"ח -
ממשלה 1313, התש"ף, עמ' 188 (ראו הוראות תחילה ותחולה בסעיף 10 לתיקון).
[2.] עפ"י סעיף 7 פרסם שר המשפטים צו ולפיו החוק יחול לגבי בתי הדין השרעיים מיום 30.11.2022 (ק"ת 10357,
התשפ"ג, עמ' 114).

//